

Тернопільська обласна бібліотека
для дітей

Інформаційно-бібліографічний відділ

Бібліотерапія – складова соціальної роботи дитячих бібліотек

Інформаційний список

Тернопіль, 2015

ББК 78.38
Б 11

Бібліотерапія – складова соціальної роботи дитячих бібліотек : інформ. список / Терноп. обл. б-ка для дітей ; уклад. Л. Р. Ігнатюк.– Т., 2015.– 10 с.

Дане видання містить список статей з періодичних видань, які присвячені вивченню впливу книг на духовний та моральний стан дитини, а також теоретичні викладки основних понять та ключових елементів бібліотерапевтичної діяльності.

Матеріал розміщений в чотирьох розділах в алфавітному порядку авторів та назв статей.

Видання стане корисним в роботі бібліотечних працівників, вчителів, вихователів, психологів.

Список підготувала:

Ігнатюк Л. Р.

Відповідальна за випуск:

Новіцька Н. С.

Комп'ютерний набір:

Ігнатюк Л. Р.

Дизайн:

Наконечна М. Й.

Наша адреса:

*м. Тернопіль
вул. Коперніка, 17
тел. 25-39-41
23-25-47*

E-mail: chbibl@ukr.net

Сайт: <http://odb.te.ua>

*Книга – прекрасний співрозмовник...
Вона чудово лікує та напрочуд гарно розважає,
Вона прекрасний товариш,
Найкращий порадиш та приємний гість*

Аль-Джахиз

Слово і душа. Ці поняття вічні. І нічим так не вразиш, як словом. Ним можна і підбадьорити, а можна і завдати болю.

Зараз багато говориться про лікувальні властивості книг. Будь-кому, і дорослому, і дитині, вони потрібні. Сповнені глибокої віри в життя, які пробуджують оптимізм, відволікають від сумних думок, важких переживань, які позбавляють від депресії, слабкості, бездіяльності. Правильно підібрана книжка, яка викликає позитивні емоції, не менш важлива, ніж правильно підібрані ліки. З її допомогою можна досягнути потрібного терапевтичного впливу на хворих і профілактичного впливу на здорових, стимулювати у них позитивні і погасити негативні настрої. Є безліч різних книг, в яких читач може знайти або душевну свободу, або, навпаки, віддатися смутку чи тузі. Читання дозволяє вивести людину з пригніченого стану.

«Лікування книгою» або **бібліотерапія** – це перспективний напрям функціонування бібліотек, що займається вивченням особливостей читацького сприйняття під час хвороби і розробкою способів психологічної корекції за допомогою спеціально підібраної літератури. Це область діяльності, яка спрямована на формування у людини навичок і здатності протистояти неординарним ситуаціям (хворобам, стресам, депресіям та ін.), зміцнювати силу волі, підвищувати інтелектуальний та освітній рівень. На сьогодні, бібліотерапія, як допоміжний засіб лікування, розвинута у багатьох країнах

світу. Офіційно даний термін було визнано у 1916 році Асоціацією бібліотек США.

Бібліотерапія виникла багато років тому. При вході в бібліотеку єгипетського фараона Рамзеса II висіла табличка: «Ліки для душі». Так ще в далекі часи розуміли значення книги.

Лікування за допомогою книг застосовувалося ще в перших бібліотеках Греції. Піфагор, вчений-математик і відомий цілитель, поряд з травами і музикою успішно використовував для лікування ряду захворювань вірші.

У Європі «лікування книгою» заклали церковні бібліотеки, в яких зберігалися видання релігійного змісту, що приносили віруючим заспокоєння і надію. Бібліотерапія перебувала під крилом церкви до епохи Відродження.

Пізніше книги стали більш доступними широкому колу читачів, і лікарі почали використовувати їх з лікувальною метою.

Програма бібліотерапії, крім читання книг, може також складатися із самостійної письмової творчості дітей, ігрової діяльності, впливу різних видів мистецтва на розвиток особистості дитини. У залежності від цього бібліотерапія має цілий ряд напрямів та методів діяльності : казкотерапія, екотерапія, арт-терапія, ігротерапія.

Одним з ефективних засобів формування морального здоров'я дитини є казка. Суть **казкотерапії** полягає у створенні особливої атмосфери, яка робить дитячі мрії дійсністю, дозволяє вступити у боротьбу зі своїми

страхами та комплексами.

На прикладі позитивних персонажів дитина вчиться бути доброю, а негативні казкові герої викликають лише негативну реакцію. Психотерапевтична значимість казки полягає в тому, що в ній завжди виявляються якісь незвичайні засоби, що допомагають герою впоратися з перешкодами, труднощами і подолати їх.

Особлива увага на сьогодні приділяється **екотерапії**. Це новий напрямок реабілітації дітей через спілкування з природою. Милуючись її красою, не лише отримуєш насолоду від споглядання, а й розвивається спостережливість, що є важливим джерелом енергії думки. Найвідомішими складовими екотерапії є зоотерапія (лікування контактом з тваринами) та саденотерапія (лікувальне садівництво).

Арт-терапія або «лікування мистецтвом» – досить новий, проте популярний засіб психотерапії. Мистецтво – це чудова можливість для дитини «відкритися», поділитися своїми емоціями та страхами. Адже іноді так важко висловити словами все те, що вирує у душі. Проведення арт-терапії як засобу самовираження не вимагає особливих вмінь. Важливо враховувати вік дитини, її потреби та вподобання. Для наймолодших підійде малювання пальчиковими фарбами, старшим сподобається аплікація та піскова терапія. Школярі зможуть займатися літературною чи музичною терапією, рукоділлям. Арт-терапія – це чудова можливість «викричати» свої проблеми. І якщо спершу мистецтво буде для дитини терапією, то згодом воно може перерости у захоплення.

Ми часто не замислюємося над тим, яке значення в нашому житті мають ігри, в які ми грали, коли були малими. Чому

саме з пісочницею, ляльками і піжмурки ми асоціюємо наше дитинство? Виявляється це найкращий шлях до нашої психологічної стійкості, до позбавлення від страхів і до уміння спілкуватися.

Ігротерапія – це один з різновидів арт-терапії, що є психотерапевтичним методом, який базується на застосуванні рольової гри в якості однієї з найбільш інтенсивних методик впливу на особистісний розвиток.

Гра, що проводиться на фоні класичної музики або веселих дитячих пісень, з використанням іграшок, дитячих малюнків та яскравих книжок для дітей, завжди дасть свій позитивний результат.

Бібліотерапія або «ліки» для душі

Бібліотерапія : теорія і практика // Шк. бібліотека плюс.– 2011.– № 20.– С. 9.

Злочевська, Н. В. Бібліотерапевтичне спілкування з учнями як спосіб впливу на їх духовне здоров'я та засіб розкриття їх творчого потенціалу / Н. В. Злочевська // Шк. бібліотека плюс.– 2014.– № 13–14 (лип.).– С. 14–19.

Карівець, І. Допомога від стресу / І. Карівець // Шк. бібліотека.– 2012.– № 5.– С. 45–50.

До серця дитини через казку (казкотерапія)

Виховуємо та навчаємо через казку : програма з формування морал.-етичної компетентності з елементами казкотерапії // БВДС.– 2011.– № 17 (груд.).– С. 2–5.

Гордійчук, О. Казка – вигадка, проте...: [робота над казками морал. спрямування на уроках читання] / О. Гордійчук // Почат. освіта.– 2009.– № 9 (берез.).– С. 3–6.

Каленська, О. Розповідайте дитині казки – і вона не вередуватиме : [казкотерапія як найдавніший метод практ. психології] / О. Каленська // Для мами і тата.– 2012.– № 12.– С. 7.

Ланенкова, О. С. Добрий друг – казка, або усна народна творчість як виховний засіб / О. С. Ланенкова // Обдарована дитина.– 2013.– № 10.– С. 28–30.

Розкажи мені казку : [поради батькам] // Розкажіть онуку.– 2010.– № 7.– С. 153–154.

Симонова, Я. М. В гості казка завітала : конспект заняття з розв. мовлення елементами казкотерапії та використанням ІКТ для дітей середньої групи / Я. М. Симонова // БВДС.– 2014.– № 9.– С. 55–59.

Харук, Г. До серця дитини через казку : [добірка статей про користь казок] / Г. Харук // Дит. садок.– 2014.– № 19 (жовт.).– С. 3–19.

Арт-терапія – нові горизонти

Бойченко, С. Зменшення фізичного та емоційного напруження у дітей засобами музикотерапії / С. Бойченко // Муз. керівник.– 2015.– № 5.– С. 9–13.

Демидова, С. Упошуках чарівної усмішки : конспект музико терапевтичного заняття для дітей старш. групи / С. Демидова // Муз. керівник.– 2015.– № 5.– С. 20–25.

Денисенко, Н. Ф. Від гармонії кольорів – до здоров'я дитини / Н. Ф. Денисенко // Почат. навчання та виховання.– 2012.– № 35–36 (груд.).– С. 36–45.– (Здоровенькі були).

Деркач, О. Арт-терапія на допомогу школі / О. Деркач // Мистецтво та освіта.– 2010.– № 2.– С. 25–28.

Деркач, О. Колір у нашому житті : реалізація терапевтичного потенціалу кольору в умовах навч.-виховного процесу почат. школи / О. Деркач // Почат. освіта.– 2011.– № 19 (трав.).– С. 20–21.

Ємець, А. Музика – література – дитина : [мистец. повертає сили і душевну рівновагу : «муз. аптечка»] / А. Ємець // Зростаємо разом.– 2011.– № 6.– С. 10–11.

Заводяна, Н. Яскраві зустрічі з краплинками води : муз.-терапевтичне заняття з використ. елементів педагогіки Марії Монтессорі / Н. Заводяна // Муз. керівник.– 2015.– № 10.– С. 25–29.

Лебідь, М. Кольоротерапія : [є ігри для мол., сер. та дошк. віку] / М. Лебідь, О. Чекстере // Дит. садок.– 2014.– № 17 (верес.).– С. 11–13.

Максимчук, В. О. «Арт-терапія кольором.» : кольоротерапія в роботі з образотв. діяльності / В. О. Максимчук // БВДС.– 2012.– № 3.– С. 79–97.

Малашевська, І. Музична терапія – новий напрям професійної діяльності / І. Малашевська // Муз. керівник.– 2011.– № 10.– С. 4–8.

Павленко, Т. В. Пісочна терапія у роботі з учнями / Т. В. Павленко // Шк. психологу. Усе для роботи.– 2015.– № 9.– С. 21–22.– Бібліогр. : 6 назв.

Пашкова, Н. Арт-терапія як метод корекції та розвитку дошкільників / Н. Пашкова // Дит. садок.– 2014.– № 7 (квіт.).– С. 6–8.

Самчук, Т. С. Казковий дивосвіт : проект використання кольоротерапії в роботі з дітьми дошк. віку / Т. С. Самчук // БВДС.– 2014.– № 4.– С. 60–72.

Скрипник, Я. Ю. Використання ізотерапії та хромотерапії як арт-терапевтичного засобу в роботі з дітьми зі зниженим зором / Я. Ю. Скрипник // Мистецтво в школі.– 2014.– № 10.– (Вкладка «Дитина з особливими потребами»).– С. 7–8).

Трофімченко, І. Музика вітру : конспект заняття з муз. терапії для дітей дошк. віку / І. Трофімченко // Муз. керівник.– 2015.– № 5.– С. 14–19.

Філіпенко, І. Її величність дитяча душа : естетотерапія у школі / І. Філіпенко // Шк. світ.– 2012.– № 45 (груд.).– (Спецвипуск).

Яценко, С. Музикотерапія на заняттях з дітьми дошкільного віку / С. Яценко // Муз. керівник.– 2013.– № 7.– С. 19–26.

Дитяче світосприйняття через гру (ігротерапія)

Дослухатись до дитячої душі : забезпечення емоційно-позитивного світосприйняття за допомогою гри // Дит. садок.– 2013.– № 32 (серп.).–(Спецвипуск).

Дудова, Т. Іграшка в житті дитини / Т. Дудова // Дошк. виховання.– 2014.– № 12.– С. 7–9.

Завязун, Т. Труднощі у спілкуванні? Допоможе гра / Т. Завязун // Дошк. виховання.– 2013.– № 2.– С. 8–11.

Молочко, М. Авторські ігри з пізнавального розвитку дитини / М. Молочко // Дит. садок.– 2014.– № 21 (листоп.).– С. 19–29.

Пластилін – найкраща іграшка для розвитку дитини / підгот. О. Максим'як // Для мами і тата.– 2013.– № 3.– С. 8.

Панченко, В. Ігровий стретчинг для малят / В. Панченко // Дошк. виховання.– 2013.– № 1.– С. 22–25.

Половіна, О. Художньо-педагогічне спілкування з дітьми раннього віку через дидактичну гру / О. Половіна // Дит. садок.– 2013.– № 12 берез.).– С. 5–13.